

God en het lijden

J.G. Fijnvandraat

Het probleem dat in deze brochure wordt besproken raakt ons allemaal. Wij krijgen allen, vroeg of laat, onze “portie” van lijden, zorg en verdriet. Wat heeft God daarmee te doen? Heeft Hij dat alles veroorzaakt? Of laat Hij het alleen maar toe? Het is begrijpelijk dat velen vol vragen zitten op dit punt. De schrijver wil vanuit de bijbel trachten licht te brengen in de duisternis van het lijden.

GOD EN HET LIJDEN

Job, de zwaarbeproefde...

Als we met het probleem van leed en lijden te maken krijgen, denken we onwillekeurig aan Job, de zwaarbeproefde man uit het land Uz.

Uit zijn geschiedenis valt te leren, dat het lijden dat we ondergaan een factor kan zijn in de strijd tussen licht en duisternis, tussen God en Satan.

Terwijl Job zich niet bewust was van wat zich in de hemelse sferen afspeelde, verwerkte hij het lijden zó, dat God ten opzichte van de aanklager Satan in het gelijk gesteld (dat betekent: geëerd) werd.

Geen proefkonijn

Daarbij diende Job niet als proefkonijn of als slechts een pion op het geestelijk schaakbord, die door de Heer in de confrontatie met de duivel van een wit op een zwart vakje werd geplaatst. Neen, hij vereerde God daadwerkelijk en de eeuwigheid zal laten zien van hoeveel waarde dat is geweest.

Daarbij moeten we niet vergeten dat het boek Job niet twee, maar tweeënveertig hoofdstukken telt.

In de eerste twee hoofdstukken is sprake van de ontmoeting tussen God en Satan. Aan het eind van hoofdstuk twee heeft Satan echter afgedaan. Hij heeft de nederlaag geleden. Job eerde zijn Schepper en Gebieder en zondigde met zijn lippen niet. Deze berooide blijft echter zitten met het leed. Er volgt nu een nieuwe twist: de woordenstrijd tussen Job en zijn vrienden.

Van die strijd kan niet gezegd worden, dat Job niet met zijn lippen zondigde.

De drie vrienden spreken verkeerd van hem, het is waar. Zij meenden het probleem van het lijden heel eenvoudig met een aantal stellingen uit de doeken te kunnen doen. Hun betogen zijn eigenlijk als volgt samen te vatten:

Stelling: De eigen ervaring (Elifaz),
de geschiedenis (Bildad),
het moreel gevoel (Zofar) leren dat het de rechtvaardige goed en de goddeloze slecht gaat.

Feit: Job gaat het slecht

Conclusie: Job moet gezondigd hebben, zij het niet openlijk, dan in het geheim.

Het ras van Jobs vrienden, het ras van de moeilijke vertroosters, die volgens dit schema redeneren, is helaas met Elifaz, Bildad en Zofar niet uitgestorven.

Door dit twistgesprek brengt God echter bij Job aan het licht, dat hij te hoog van zichzelf en te gering van God denkt. Job beroept zich op zijn goede daden en meent God ter verantwoording te kunnen roepen. Gelukkig blijft hij daar niet bij. Nadat eerst Elihu en daarna God zelf tot hem gesproken heeft, komt Job tot de erkenning dat hij meer gezegd heeft dan hij kan verantwoorden en buigt hij zich in het stof voor de Almachtige. Daarop zegent de Heer zijn verdere leven, en dat niet uit ver

dienste, maar omdat Hij een God van barmhartigheid is, wiens “handen slaan, maar ook helen” (Job 5:18).

Zendt God het leed?

Laten we even teruggaan naar het begin van het boek. We vinden daar een aantal beginselen, die voor ons ontzaglijk belangrijk zijn, en die vandaag de dag worden aangevochten. Ten eerste zien we, dat Job zowel het goede als het kwade uit de hand van de Heer ontvangt. Job zegt niet: “De Here heeft gegeven, de Satan heeft genomen”, maar: De Here heeft gegeven, de Here heeft genomen”.

Er zijn christenen in bepaalde opwekkingsbewegingen, die Job hierin niet volgen. Zij schrijven met een vals beroep op Lukas 11:10-13 al het goede dat we ontvangen op naam van God, maar al het kwade op naam van Satan.

Zo spreekt Job echter niet. Tegen zijn vrouw zegt hij: “Zouden wij het goede uit de hand des Heren aannemen en het kwade niet?”

Zeker, de Satan was bij het bewerken van het kwade ingeschakeld, maar Job nam het kwaad niet uit de tweede hand, de hand van Satan, maar uit de eerste, de hand van God.

Een engel van Satan

Hetzelfde vinden we bij Paulus. Ter voorkoming van zelfverheffing is hem, nadat hij geweldige openbaringen ontvangen had, “een doorn in het vlees gegeven”. De apostel duidt die doorn nader aan als “een engel van Satan”. Heeft Satan die engel gestuurd? De Schrift zegt dat niet met zoveel woorden, maar we zullen toch wel moeten aannemen, dat het niet alleen een Satanische engel was, maar ook een door Satan gestuurde engel. Hoe dit ook zij, vast staat, dat Paulus met de woorden “die mij gegeven is” beslist niet bedoelt te zeggen, dat Satan hem die engel gegeven heeft, maar dat God dat heeft gedaan. Dat blijkt ook wel uit het vervolg, want hij bidt de Heer dat die engel van hem wijken mocht. Paulus weet, dat alles in Gods hand besloten ligt en dat zelfs Satan en zijn engelen onder zijn supervisie staan. Een engel van Satan is voor Paulus slechts een werktuig van God.

Een ander voorbeeld hiervan zien we als we het verhaal van de volkstelling van David in 2 Sam. 24 vergelijken met het verslag daarvan in 1 Kron. 21. In 2 Sam. 24 lezen we dat de toorn van de Heer tegen Israël ontbrandt en dat Hij David aanzet om Israël te tellen. In 1 Kron. 21 staat echter dat het Satan is die zich tegen Israël keert en die David aanpoort tot het tellen van het volk. Deze twee voorstellingen zijn niet met elkaar in strijd. Net als bij Job en bij Paulus is Satan - hoewel hij meent zelfstandig te werk te gaan - slechts het middel in de hand van God (vgl. ook 1 Kon. 22:19-23; 1 Sam. 16:14; 18:10; 19:9).

Terloops zij opgemerkt, dat God het gebed van Paulus om verlossing van de doorn in het vlees wel heeft beantwoord, maar niet heeft verhoord. De doorn werd niet weggenomen, maar wel kreeg Paulus kracht en genade om dit lijden te dragen. Het woord van de Heer luidde: “Mijn genade is u genoeg” en Paulus heeft als het ware leren zeggen: “Ja Heer, uw genade is mij genoeg”.

Heeft God het slechts toegelaten?

Er valt in de tweede plaats op te merken, dat Job niet zegt: “De Here heeft het toegelaten”. Nee, Job ontvangt het leed als rechtstreeks komend van God.

In de oorlog verloor een christen zijn zoon bij een razzia. Een medechristen ging hem opzoeken om hem te troosten en zei: “Laat het je tot troost zijn, dat God het heeft toegelaten”. De bedroefde vader gaf daarop echter ten antwoord: “Dat zou voor mij geen troost zijn. God heeft het niet toegelaten. Hij heeft het gedaan. Dat is mijn steun”.

Dat was een verheven getuigenis, hoewel onaanvaardbaar voor het menselijk gevoel en onbegrijpelijk voor het natuurlijk verstand. Toch is het de waarheid. Wat hebben we aan een God, die iets “toelaat”? Natuurlijk, bij Job “liet” God Satan “toe” de hand aan Jobs bezit en gezondheid te slaan. Maar dat was niet een passief toelaten, maar een actief gebruik van Satan als instrument. Zelf zegt de Here het z6 tegen de Verleider: “hoewel gij Mij tegen hem hebt opgezet om hem zonder oorzaak in het verderf te storten” (Job 2:3).

God deed het. Hij verheerlijkte zijn naam in het leven van zijn dienstknecht. Zullen we Hem daartoe het recht ontzeggen? Als onze ziekte... als ons leed ... als onze invaliditeit... dienen tot verheerlijking van zijn naam, zullen we dat dan niet uit zijn hand aanvaardden? Hij heeft immers zijn eigen Zoon voor ons over gehad om ons een eeuwige heerlijkheid te schenken!

Bovendien verzekert ons de bijbel, dat hun die God liefhebben alle dingen meewerken ten goede (Romeinen 8:28). Dat deed het bij Job ook.

Door het lijden en leed heen leerde Job de Almachtige beter kennen en dat was tot zijn zegen.

Niet gezien op de omstandigheden

Ten derde zien we, dat Job over de omstandigheden, die de directe oorzaken van zijn leed vormden, heen ziet. Hij zei niet: “die gemene Sabeeërs”, of: “dat noodlottige onweer”, neen, hij weet dat God boven alle dingen staat en neemt alles uit zijn hand.

Wat bezorgen we ons dikwijls een geestelijke schade door maar te blijven zien op de omstandigheden. Als de dokter maar eerder gekomen was... als ons kind nu maar de andere kant was opgefietst ... als we die elektrische leiding maar beter hadden laten controleren... als, als en nog eens als.

In plaats van stil te zijn voor God, in plaats van alles rustig in zijn hand te leggen, woedt en wroet het in ons binnenste. Daarmee sluiten we ons echter af voor de troost die de Heer wil geven; voor de steun die Hij schenkt; voor de openbaring van Hemzelf, die Hij in het leed geeft.

God is dood

In de moderne theologie heeft men afgerekend met deze visie. Een almachtig God, die alle dingen bestuurt en uit wiens hand alle dingen (om met de catechismus te spreken) “niet bij geval, maar van zijn Vaderlijke hand ons toekomen”, heeft men naar het rijk van de fabels verwezen.

Zo'n God bestaat niet. Die God is dood. Men kent slechts een God, die meelijdt en meestrijdt met zijn schepsel.

Men predikt een God, die het ook allemaal niet helpen kan, dat wij lijden. De God van de moderne theologie is een god die het eigenlijk ook niet meer ziet zitten. Alleen de eindoplossing schijnt vast te staan.

Maar welke garantie heeft men daarvoor als God niet boven het leed en de strijd staat? Als Hij niet alles in zijn hand heeft?

Wie God op deze wijze zijn almacht ontnemt, zet het heerlijk einde, het koninkrijk Gods, ja, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde op losse schroeven.

Het loopt God niet uit de hand

De Schrift laat echter duidelijk zien, dat er niets bij geval gebeurt en dat niets God uit de hand loopt. Alles, hoe raadselachtig het ook mag lijken dient tot volvoering van zijn plannen.

In het geval van Job ging het niet om het volvoeren van raadsbesluiten. Dat God bij machte is die te volvoeren en dat zijn regering zich daarmee bezig houdt, willen velen nog wel aannemen. Aangaande Christus wil men dan nog wel met Petrus getuigen:

En nu broeders, ik weet, dat gij uit onkunde hebt gehandeld, gelijk ook uw oversten; maar zo heeft God in vervulling doen gaan wat Hij bij monde van alle profeten tevoren gebodschapt had, dat zijn Christus moest lijden” (Handelingen 3:17 en 18).

En met de vergaderde discipelen wil men nog wel instemmen, dat Pontius Pilatus en zijn handlangers vergaderd waren “om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou” (Handelingen 4:28).

Bij Job gaat het echter om de regering van God, een regering die zich zelfs bezighoudt met een enkel mensenleven.

Dat gaat velen echter te ver. Zoiets kun je, volgens de moderne inzichten, niet waar maken. De bijbel betuigt het echter zeer duidelijk.

Zendt God alleen het goede?

Hier moet ik terugkomen op leringen, die in bepaalde opwekkingsbewegingen opgeld doen. Deze gelovigen aanvaarden wel de leiding van God in het leven van de zijnen, maar volgens hen zendt God alleen het goede en de duivel het kwade: Kan echter de duivel dat doen zonder God?

Bovendien bepaalt dan de mens wat kwaad is, namelijk alles wat niet plezierig is. Maar kan juist dat “kwade” niet bijzonder nuttig en goed voor ons zijn?

Zou (om met Lukas 11 te spreken) zegen en voorspoed op een bepaald ogenblik voor ons geen “slang” en lijden en tegenspoed geen “vis” kunnen wezen?

In ieder geval moeten de aanhangers van deze opvatting wel erkennen dat lijden en vervolging terwille van het geloof noodzakelijkerwijs bij het christen-zijn horen. Het nut van dat lijden erkent men, want daarin wordt God verheerlijkt en het geloof beproefd. Dat God echter met natuurrampen en ziekte een doel zou hebben, aanvaardt men niet. Daar kan God nooit” achter zitten”.

In het geval van Job gaat het echter wel degelijk om rampen en ziekte. En die hebben in zijn geval niets met vervolging te maken.

Zoals gezegd, neemt Job deze dingen evenwel uit de hand van de Heer.

Geen pasklaar antwoord

Wil dit nu zeggen dat we niet voor raadsels komen te staan? Krijgen we altijd een pasklaar antwoord op de vragen van “waarom”, “waartoe” en “waarom zo”?

Nee, we zullen nooit altijd alles in een schema kunnen passen. Dat heeft Job ook niet kunnen doen. Het is zeer de vraag of hij bijv. ooit van het gesprek van God met Satan op de hoogte is gesteld. Maar moeten wij alles kunnen verklaren? Moeten wij aan Gods almacht gaan twifelen omdat het ons raadselachtig toeschijnt, dat God zoveel leed, lijden en verderf in zijn bestuur “verwerkt”? Leed en lijden waarvan wij in bepaalde gevallen zelfs de neiging hebben, te zeggen dat het zinloos is? Maar wie zijn wij, dat we dat laatste zouden kunnen vaststellen? Sterker: wie zijn wij dat we zouden opperen dat in Gods bestuur iets zinloos zou zijn? Nee, het geloof spreekt zo niet. Het geloof kan zingen: “God is goed, ja God alleen” en dat terwijl een geliefde smartelijk lijdt en een pijnlijke wond in ons leven geslagen wordt.

Laten we vasthouden aan wat God in zijn Woord zegt: Alleen dat geeft echt houvast. Alleen dat schenkt zekerheid en rust.

Hoe spreekt de Schrift dan?

Naast de tekst uit het boek Job, dat niet alleen het goede, maar ook het kwade uit de hand van de Heer komt, wil ik nog enige uitspraken van dezelfde strekking plaatsen, en wel de volgende:

Amos 3:6: “Geschiedt er een ramp in een stad, zonder dat de Here die bewerkt?”

Klaagl. 3:38: “Komt niet uit de mond van de Allerhoogste het kwade en het goede?”

Jesaja 45:6,7: “Ik ben de Here, en er is geen ander, die het licht formeer en de duisternis schep, die het heil bewerkt en het onheil schep”.

Exodus 4:11: “Maar de Here zeide tot hem: Wie heeft de mens een mond gegeven, wie maakt stom of doof, ziende of blind; ben ik het niet, de Here?”

Assur, de roede van zijn toorn

Dat God de Satan, mensen en natuurrampen inschakelt in zijn beleid hebben we al gezien in het boek Job. In dit verband is er een onthullende passage in het boek Jesaja. In hfdst.10:5 noemt de Here het volk Assur “de roede van mijn toorn... in welks hand mijn gramschap is als een stok”. Vers 6 vervolgt dan met: “Tegen een Godvergeten volk zal ik (die koning) zenden en tegen de natie waarover Ik verbolgen ben”. De Here God gebruikt Assur dus om zijn volk Israël te tuchtigen. Trekt Assur echter tegen Israël op om de wil van de Here te doen? Beslist niet, want vers 7 luidt: “Doch hijzelf bedoelt dit niet zo en zijn hart beraamt dit niet zo, want hij heeft in de zin te verdelgen en talloze volken uit te roeien”.

Uit deze passage blijkt dus dat de Here regeert, maar ook dat de mens, die in zijn regering een rol speelt, geen willoos werktuig is. Integendeel, Assur gaat in dit geval zijn eigen gang en volgt zijn eigen verlangens. Zonder het echter te willen of ook zelfs maar te weten, volvoert hij daarmee, wat God wil.

Toch blijft hij, omdat hij zijn eigen zin volgt, volkomen verantwoordelijk voor zijn daad.

Hoe deze twee dingen kunnen samengaan, weten we niet. We zouden God moeten zijn om dat te kunnen begrijpen, maar dát ze samengaan wordt in de Schrift duidelijk geleerd.

De leer van de twee oorzaken

In feite stuiten we hier op de leer van de twee oorzaken. In zijn verklaring van Zondag 10 schrijft dr. Abraham Kuiper, dat als iemand door vergiftiging om het leven wordt gebracht er twee oorzaken in het spel zijn. De ene oorzaak is het besluit van God, waarbij aan het slachtoffer geen langer leven is toegekend. De tweede oorzaak is de moordenaar, die het gif toediende.

Indertijd heeft dr. F. Bloemhof in een artikel in de Leeuwarder courant deze voorstelling van zaken “onversneden aristotelisme” genoemd (L.C. 3-4-1971). Aristoteles maakte in zijn denkpatroon onderscheid tussen de eerste oorzaak en de tweede oorzaken. Dit Griekse denken zouden we dan in de theologie terugvinden. Hoe verklaart dr. Bloemhof echter, dat er uitleggers zijn, die niets van dr. Abraham Kuiper over dit onderwerp hebben gelezen en die Aristoteles alleen van naam kennen, en die toch tot een soortgelijke opvatting van twee oorzaken gekomen zijn?

De verklaring is niet zo moeilijk. Deze mensen vonden die in de bijbel. De hiervoor aangehaalde Schriftplaats uit Jesaja spreekt namelijk heel duidelijk van twee oorzaken. Enerzijds was het God, die Israël tuchtigde omdat het volk van Hem was afgeweken. Anderzijds was er het volk van Assur dat belust was op buit en gebiedsvergroting.

Hij stelde de grenzen en tijden vast

Een sterk sprekend getuigenis geeft ook Paulus op de Areopagus. Hij verkondigt daar, dat God uit één bloed het hele menselijk geslacht gemaakt heeft om op de aardbodem te wonen. “Hij stelde”, zo vervolgt de apostel “de bepaalde tijden en grenzen van hun woonplaats vast” (vgl. Deut. 32:8). Deze tekst zegt niet minder, dan dat elk volk op de door God bepaalde tijd op een door Hem gewilde plaats op aarde zou wonen. Gaan we na hoe de volken op aarde aan hun woonplaats gekomen zijn, dan zien we in de ongewijde geschiedenis, dat allerlei natuurlijke factoren bij de volksverhuizingen een rol hebben gespeeld. God staat echter boven deze factoren.

Ten aanzien van het probleem van het lijden is dit van de grootste betekenis. Welke factoren ook een rol mogen spelen en hoe in de menselijke sector de verantwoordelijkheden ook mogen liggen, God staat boven alles en als christenen ontvangen we alles uit zijn hand.

De geschiedenis van Jozef

Niet alleen het boek Job bepaalt ons bij het probleem van het lijden en toont ons Gods hand daarin, ook in Genesis komen we dit tegen. De geschiedenis van Jozef leert ons namelijk dezelfde les.

Jozef heeft twee dromen gehad, waardoor hem een grootse toekomst voorspeld werd. Gedurende dertien jaar spotten de omstandigheden echter met alles wat God hem in de droom getoond had. In plaats van verhoging onderging Jozef vernedering op vernedering. Tenslotte bereikte hij het dieptepunt van zijn loopbaan: het vunzige kerkerhol.

Ja, wij hebben gemakkelijk praten als we aan hem denken. We zeggen bij wijze van spreken: “Kop op, Jozef, het lijkt wei slecht te gaan, maar wacht nog even, dan zul je eens wat zien...”. We vergeeten zo gemakkelijk, dat wij achter de geschiedenis staan, terwijl Jozef midden in de beproevingen zat. Hij moest het enkel van zijn geloof hebben!!

Met wat een vragen had Jozef zich niet kunnen pijnigen, als hij op de omstandigheden zag. Vragen zoals:

- Waarom heeft mijn vader me toch naar mijn broers toegestuurd? Als hij dat niet gedaan had en maar rustig had gewacht tot ze thuis waren gekomen, was er niets gebeurd.

- Waarom moest ik nou in Dothan die man tegen het lijf lopen, die “toevallig” mijn broers heeft horen zeggen waar ze heengingen? Als dat niet gebeurd was, had ik met een gerust hart weer naar huis kunnen gaan en dan zat ik hier nu niet in de ellende.

- Waarom kwam er nu juist een karavaan langs, die naar Egypte ging?

- En dat ik nou toch net aan die Potifar verkocht moest worden, die zo'n onbetrouwbare vrouw had.

Zo kon Jozef zich met vragen pijnigen. Maar juist al die zaken, die voor hem een vraag waren, speelden een rol in Gods hand om hem de vervulling van zijn dromen te schenken.

Niet gij ... maar God

Jozef heeft echter geleerd de dingen anders te bezien. Zeker, dat geschiedde bij hem achteraf. Maar zijn geschiedenis is ons bekend gemaakt, opdat wij, die nog in de beproevingstijd leven, hoop op God zouden hebben. Tegen de overste van de schenkers zegt Jozef. “Want gestolen ben ik uit het land der Hebreëen” (Genesis 40:15).

Hij let dan op de omstandigheden.

Als hij zich later aan zijn broers openbaart, legt hij hun kwaad bloot met de woorden: “Ik ben uw broeder Jozef, die gij naar Egypte verkocht hebt” (Genesis 45:4).

Zij hebben dat gedaan en zij zijn voor hun daad verantwoordelijk. Maar prompt laat Jozef erop volgen: “Want om u in het leven te behouden heeft God mij voor u uitgezonden” (Genesis 45: 5; zie ook vers 7).

Zo ziet de psalmist het later ook, als hij dicht: “Toen Hij hongersnood opriep over het land en alle staf des broods verbrak, zond Hij een man voor hen uit: Jozef werd als slaaf verkocht” (Psalm 105:16 en 17). Wonderlijk is dat. De mens handelt en toch houdt God de leiding. Niets ontgaat Hem, niets loopt Hem uit de hand. Niets gaat buiten Hem om.

Hoor, hoe Jozef het nog sterker zegt: “Dus zijt gij het niet die mij hierheen gezonden hebt, maar God” (Genesis 45:8).

En na de dood van zijn vader Jakob stelt Jozef zijn broers, die toch nog ongerust zijn, op hun gemak met de woorden: “Gij hebt wel kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht, ten einde te doen zoals het heden het geval is: een groot volk in het leven te behouden” (Genesis 50:20).

In deze laatste uitspraak zien we de menselijke en de Goddelijke zijde in volmaakte harmonie. Daar merken we ook op, dat het kwade in Gods hand tot iets goeds wordt.

Laten we toch meer het lijden zo zien!

Mensen kunnen het ons aandoen, aan omstandigheden mag het te wijten zijn, maar wij ontvangen het uit Gods hand. Dan alleen kennen we rust. Vast mogen we vertrouwen op het Woord van God, dat luidt: “Wij weten nu, dat God alle dingen doet medewerken ten goede voor hen die God liefhebben” (Romeinen 8:28).

Let wel, er staat niet, dat we het zien, maar dat we het weten.

Wat is de grond voor dit weten? Het feit, dat God onze Vader is, die ons liefheeft. Het feit, dat God v66r ons is. Dat heeft Hij bewezen door zijn eigen Zoon voor ons over te hebben! (Romeinen 8:32).

Niet ... zonder uw Vader

Er is nog een tweede grond, namelijk deze dat God - zoals een en andermaal betoogd - boven alle dingen staat. Als dat niet zo was, dan mag zijn liefde ons alles ten goede willen laten meewerken, zijn vermogen zou echter niet toereikend zijn om dat te effectueren. God is echter de Almachtige.

Niets gebeurt er zonder Hem.

Hoor, hoe de Here Jezus zijn discipelen bemoedigt: “Worden niet twee mussen te koop aangeboden voor een duit? En niet één daarvan zal ter aarde vallen zonder uw Vader. En de baren van uw hoofd zijn ook alle geteld. Weest dan niet bevreesd: gij gaat vele mussen te boven” (Matth. 10:29-31; zie Luk. 12:6 en 7).

Zelfs musjes ... spotgoedkoop als voedsel ... ondergaan hun lot niet buiten God om, hoeveel te minder dan zijn kinderen. Tegen Paulus, die in Korinthe werkt onder zware omstandigheden, zegt de Heer: "Wees niet bevreesd, maar spreek en zwijg niet; want Ik ben met u en niemand zal het op u toeleggen om u kwaad te doen, want Ik heb veel volk in deze stad" (Hand. 18:9 en 10).

Zonder de wil van uw Vader

Nu zijn er schriftverklaarders, die de uitdrukking "zonder uw Vader" niet opvatten in de betekenis van "zonder de wil van uw Vader". Ik ontleen aan het Friesch Dagblad de volgende passage van de hand van ds. S. Kooistra:

"Jezus zegt niet, dat de Vader wil, dat wij vallen. Maar Jezus zegt wel, dat wij, als wij vallen niet zonder de Vader, niet buiten de liefde van de Vader, vallen".

Op een dergelijke verklaring van Mattheüs 10, maar dan van de zijde van de nieuwe theologie gegeven, is in het blad Opbouw door ds. H. de Jong zeer gefundeerde kritiek geleverd. Het Friesch Dagblad heeft daarop de aandacht gevestigd en aan dat krantenartikel ontleen ik de volgende gegevens. Ds. De Jong verwijst naar 2 Kor. 7:10 waar we een vergelijkbare zinsconstructie vinden. Er is daar sprake van "droefheid naar God" (zie St. vert.) en dat heeft zeer zeker de betekenis van "droefheid naar de wil van God" (zie N.B.G. vert.). Zo is ook "zonder uw Vader" een verkorte weergave van "zonder de wil van uw Vader". Het gaat hier om een stukje Grieks taaleigen waarbij een gedachte in een paar woorden kort samengetrokken wordt.

Het verschil tussen de beide verklaringen wordt in dit artikel geïllustreerd met het onderscheid in positie tussen een directeur en een personeelsleider in een fabriek.

De voorstelling van de nieuwe theologie komt hierop neer, dat God te vergelijken is met een personeelschef, die meeleeft met alle leden van het personeel, maar die het ook niet helpen kan als er een ontslagen wordt. Daarvoor draagt hij geen verantwoordelijkheid. De bijbelse voorstelling, en dat ligt verankerd in de woorden "zonder de wil van uw Vader", laat God echter de directeur-eigenaar van het bedrijf zijn, die zich voor de gehele gang van zaken in het bedrijf verantwoordelijk stelt.

Slechts almachtig in liefde?

De moderne theologie zegt, dat God slechts almachtig is in zijn liefde, maar niet almachtig in volstreekte zin. Eigenlijk is dat Godslasterlijk, maar behalve dat is het ook onzinnig. Een god die niet in volstreekte zin de Almachtige is kan niet almachtig in liefde zijn. Hij zal dan namelijk niet kunnen realiseren wat zijn liefde zou willen.

Een dichter heeft gezegd:

"'t Geen Gods liefde goed zal keuren
zal gebeuren;
volgt dan zwijgend en geloof".

Dat kunnen we echter alleen vol vertrouwen zingen, als we overtuigd zijn van Gods almacht. Een ander heeft dat zo uitgedrukt:

"maar wat zijn liefde wil bewerken,
ontzegt Hem zijn vermogen niet".

Die grote, almachtige God is onze Vader in de Here Jezus Christus. Aan Hem kunnen we ons vertrouwen. De psalmist zegt daarvan: "Wentel uw weg op de Here en vertrouw op Hem en Hij zal het maken" (Psalm 37: 5).

En als het lijden zwaar en het leed ondraaglijk schijnt, dan klemmen we ons vast aan de belofte:

"God is getrouw, die niet zal gedogen, dat gij boven vermogen verzocht wordt, want Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat gij ertegen bestand zijt" (1 Kor. 10:13).

Ziende op Jezus

Laten we bovenal in leed en lijden de blik gericht houden op Hem, die de Man van smarten genoemd wordt, onze Heer en Heiland Jezus Christus. Hoe heeft Hij geleden en hoe heeft Hij in alles God verheerlijkt.

Jezus Christus is in alle dingen verzocht, zoals wij. Hij weet dus wat wij doormaken als we beproefd worden.

Van Hem staat: “Want doordat Hijzelf in verzoeken geleden heeft, kan Hij hun die verzocht worden, te hulp komen” (Hebreeën 2:18), en ook:

“Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan meevoelen met onze zwakheden, maar een, die in alle dingen op gelijke wijze als wij is verzocht geweest, doch zonder te zondigen. Laten wij daarom met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden om hulp te verkrijgen te gelegener tijd” (Hebreeën 4:15 en 16).

Ziende op Jezus moet ons motto zijn; het is ook de bron van kracht.

IS HET LIJDEN ZINLOOS?

In het reformatorisch opinieblad Koers van 12 januari 1979 stond een artikel van de heer Harm de Jong, waarvan de inhoud erg teleurstellend is. Voor Koers moet dit beslist een misslag genoemd worden. Zelfs als ik in mijn beoordeling verdisconteer, dat de schrijver zijn stukje een impressie noemt, kan ik het toch niet tot een positieve waardering brengen.

Het is ten eerste opvallend, dat de heer de Jong geen enkele gedocumenteerd beroep op de Schrift doet. Dat is op zichzelf al een kwalijke zaak. Ernstiger is evenwel dat in zijn artikeltje bijna elke bijbelse notitie betreffende het lijden ontbreekt. De schrijver stelt vragen, maar hij doet dat zo, dat ze een antwoord suggereren dat beslist onbijbels is. Ik meen dat met dit artikel de mens in leed en lijden in de kou blijft staan.

Wanneer ik nu verder op dit artikel inga doe ik dat niet om het af te kraken. Wat voor nut zou het hebben daar tijd en kosten aan te besteden? Harm de Jong verschaft me echter met zijn impressie een aantal uitgangspunten om de kwestie van het lijden nader te belichten. Daarom neem ik zijn artikel als geraamte voor het mijne. Hij heeft zijn stukje in zeven perikopen ingedeeld, die ik gemakshalve overneem voorzien van mijn commentaar.

De heer De Jong begint zijn artikel met de volgende vetgedrukte perikoop:

“Iemand sprak mij eens aan, naar ik meen was het een theoloog, die mij zei: “Kijk, het lijden is ervoor bedoeld om ons dichterbij, naderbij, te brengen bij God”. Ik vond het een vreemd, en nogal zeer aanvechtbaar standpunt. Ik had nl. juist ongeveer twee jaren in de verpleging gewerkt en tientallen mensen onder de vreselijkste lichamelijke en geestelijke pijnen en smarten zien sterven; van hen ondervond ik, of juist gezegd ervoer ik, agressiviteit, opstand, vervloeking van God en de eeuwigheid”.

In dit stukje worden twee fouten gemaakt. Ten eerste ontkent de schrijver het genoemde doel omdat in de gevallen die hij meemaakte het effect niet bereikt is. Ten tweede maakt hij geen onderscheid tussen gelovigen en niet gelovigen. Om met het laatste te beginnen:

In mijn dertigjarige loopbaan als evangelist heb ik gezien dat het lijden gelovigen wel dichterbij God bracht. Ik heb dat niet alleen bij anderen opgemerkt maar ook zelf met mijn gezin ervaren toen God onze jongste door een ongeval thuishaalde!

‘t Kan zijn dat in bepaalde gevallen het lijden de gelovigen eerst tot opstand brengt. ‘t Kan zijn dat onze geestelijke toestand van dien aard is dat we juist door het niet direct kunnen verwerken van het lijden tot de ontdekking moeten komen hoe verkeerd we geestelijk staan. Maar dan is de nawerking corrigerend, heilzaam en dus nuttig en niet zinloos. Sowieso hebben we ook als gelovigen moeite het lijden te aanvaarden. Het ontdekken dat we er moeite mee hebben is evenwel al winst. Het leert ons nog meer het eigen ik voor gekruisigd te houden dan in de dagen van voorspoed. Terwijl ik dit schrijf zie ik voor me die kankerpatiënt die vanwege doorligging niet wist hoe hij een dragelijke houding in bed moest vinden. Toen ik hem opzocht keek hij me vast aan en zei: “En toch, meneer, is er van dit bed nog geen klacht naar de Here opgestegen”.

Uitgeteerd ontsloep hij tenslotte in de volle zekerheid van het geloof!

Dan wat het eerste punt betreft. Inderdaad zijn er heel wat mensen die door het lijden niet dichterbij God gebracht worden. Maar had hun lijden daarom dit doel niet? Laat me een paar vergelijkende voorbeelden mogen noemen:

Het doel van de evangelieprediking is mensen tot bekering te brengen. Heeft de prediking echter altijd dat effect? Moeten we niet zeggen dat de massa in onze dagen er niet koud en niet heet van wordt? Heeft daarom de prediking geen doel en is ze daarom zonder zin?

God heeft indertijd zijn profeten gezonden om Israël terug te brengen van zijn dwaalweg. Israël luisterde echter niet. Was daarom het optreden van deze Godsmannen zinloos?

Er zouden nog veel meer van dergelijke voorbeelden op te sommen zijn. Ze laten zien dat het nogal oppervlakkig is om in geestelijke zaken de zinvolheid te laten hangen van het resultaat.

Maar ook hier logenstraffen de feiten de conclusie die in het artikel getrokken wordt, want veel mensen zijn er die door de nood God hebben leren vinden. Dezelfde kankerpatiënt waar ik het zo even over had was enkele jaren eerder in het ziekenhuis tot bekering gekomen. Het lijden had daartoe meegewerkt)

Het artikel vervolgt met:

“Men moet het dan ook niet mooier willen voorstellen dan het in werkelijkheid is. Met een fraai opgepoetst geloof komen wij niet dicht bij God. Ik heb een moeder gehad, die in haar werkzame, bewogen en rusteloze leven, ontzettend heeft geleden: ik heb (zij stierf uiteindelijk aan buikkanker) tot aan haar laatste ademtocht aan haar bed gezeten en toen ik haar eens vroeg: “Moeder, heeft u veel pijn?” Toen was haar antwoord: “Ja jongen, maar Jezus heeft veel meer pijn en lijden moeten doorstaan”. Het waren haar laatste woorden...”

Met een fraai opgepoetst geloof komen we niet dicht bij God, inderdaad niet. Maar dient het lijden om het geloof op te poetsen of om het te verdiepen?

Zij die het lijden positief waarderen doen dat ook heus niet nadat ze hun geloof opgepoetst hebben. We stellen het evenmin mooier voor. Ik begrijp niet waarom de schrijver het voorbeeld van zijn moeder in dit verband aanhaalt. Lijden is lijden en het kan vreselijk zijn. We mogen dat niet negeren en niet sublimeren. Maar ondanks de vreselijkheid is het lijden zinvol, of beter gezegd: is het zinvol bedoeld. Laat ik het verband niet begrijpen, toch ben ik blij dat de schrijver dit voorbeeld genoemd heeft, want de woorden van zijn moeder tonen wat het lijden bij haar uitwerkte. Zij zag op wat de Here Jezus heeft doorgemaakt. Mogen we niet zeggen dat haar lijden haar meer besef gegeven heeft voor het lijden van haar Heer? Was haar lijden dan niet zinvol? Gelukkig wijst De long aan het slot van zijn artikel deze betekenis van het lijden als een mogelijkheid aan.

Hij vervolgt met:

“Echter de vraag waarop ik mij de laatste tijd werp en verdiep, en waar ik het persoonlijk nogal moeilijk mee heb, is: “Wanneer God onze Schepper is, hoe kan Hij er dan vrede mee hebben, dat zijn schepsel een dergelijke smart, een dergelijk vreselijk lijden moet ondergaan? Heeft Hij Zich dan geheel van zijn schepsel losgemaakt? Als bescheiden schrijver, dichter en bijwijlen ook als schilder - dus, ook scheppende arbeid (wat mijns inziens goddelijk kán zijn) - zal ik het nimmer in mijn hoofd halen mijn scheppende arbeid te gaan vernietigen, te besmeuren of vertrapt in een hoek te werpen. En daarom juist kan ik mij ook zo bijzonder moeilijk verplaatsen in de gedachte, dat GOD zijn schepsel opzettelijk, of met welk doel dan ook, laat lijden”.

Aan de opmerking dat onze “scheppende” arbeid goddelijk kan zijn ga ik maar voorbij. Het lijkt me een onjuist woordgebruik, maar goed, ik laat dat rusten. Belangrijker is dat de schrijver zijn schepend werk en zijn intenties vergelijkt met die van God. Ik meen dat die vergelijking in meerdere opzichten niet opgaat. En wel hierom niet: wij beogen met onze scheppende arbeid een eindig doel; Gods werk is echter op de oneindigheid gericht. Dat betekent, dat we wat Gods werk en Gods handelen betreft verder moeten kijken dan dit leven.

In de tweede plaats - en dat staat met het voorgaande in verband - is Gods schepend werk niet beperkt tot deze aarde en het leven hier en nu. De rust van God is na de zondeval (waarover meer) verbroken. God werkt! De Here Jezus heeft gezegd:

“Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook” (Joh. 5:17).

Anders gezegd: Gods werk met zijn schepping is nog niet af. Het schilderij is nog niet klaar. De verf wordt nog gemengd. De penselen gaan nog over het doek. En het lijden is één van Gods penselen!

Waarom kunnen we ons moeilijk in de gedachte verplaatsen dat God laat lijden? Komt het niet door ons ongeduld, omdat we het resultaat nu niet zien? Komt het ook niet daardoor, dat we de lessen van Gods Woord niet ter harte nemen? Ik grijp terug op een eerder hoofdstuk. Jozef heeft geleden en tot aan zijn verhoging had hij, om De Jong's woordgebruik over te nemen, de klacht kunnen uiten: waarom wordt ik besmeurd en vertrap in een kerkerhol gesmeten. Later zou hij echter zien waar het goed voor was!

Het is een afgezaagd voorbeeld maar 't illustreert nog steeds de waarheid, namelijk dit: Wij kijken tegen de onderkant van Gods borduurwerk aan en zien de rafels. Straks zullen we van de bovenkant schouwen en de motieven in harmonische lijnen zien verlopen.

Er valt in dit stuk nog iets op, namelijk de mensgerichtheid. Ik meen dat de schrijver geen of in elk geval onvoldoende oog heeft voor het doel van ons bestaan. Is de schepping er voor ons of voor God? In de Schrift lees ik, dat God alles geschapen heeft tot zijn eer (Jes. 43:7). Hij is er niet in eerste instantie voor ons maar wij zijn er voor Hem. Hij kan een Job overgeven om Satan te beschamen. Hij kan een Abraham vragen zijn zoon te offeren.

Wanneer ik dit artikel lees vermoed ik dat De Jong erg moeite zal hebben met de bijbelse notities aangaande het eeuwig oordeel. Die notities zijn ernstig en ze mogen ons niet onbewogen laten. Ze moeten ons activeren. Paulus zegt: "Daar wij dan weten hoe de Heer te vrezen is, trachten wij de mensen te overtuigen..." (2 Kor. 5:11).

Ik ben echter bang dat De Jong grote moeite zal hebben God en het eeuwig oordeel met elkaar te rijmen: nog groter moeite dan hij heeft om God en het lijden te rijmen.

Toch zien wij de hele Schrift door, dat God de mens, die zijn redding afwijst en zijn barmhartigheid niet wenst, daar de gevolgen van zal laten dragen. We lezen dat zo iemand zich blootstelt aan Gods rechtvaardig gericht. Ik noem dit niet om de schrijver een test van orthodoxie op te dringen, maar wel om te laten zien, dat wij met deze menselijke wijze van benadering totaal vastlopen met hele duidelijke Schriftgegevens. Het gevaar bestaat - en we zien dat in de nieuwe theologie - dat we dan deze Schriftgegevens gaan ombuigen. Dat staat echter gelijk met de ogen sluiten voor geestelijke realiteiten. Deze overwegingen moeten ons laten zien dat de beschouwing, waarbij wij centraal staan, en alles afgewogen wordt naar onze belangen, niet de juiste is.

In de vierde perikoop wordt het volgende trieste geval te berde gebracht:

"Ik ken mensen (aan wiens geloof ik niet twijfel) wiens dochter op 23 jarige leeftijd zelfmoord pleegde, omdat dit - overigens lieve kind - op zoek was naar het volmaakte, en dit - hoe kan het ook anders - in haar leven niet kon vinden. Wat ik mij bij een dergelijk gebeuren (denkt u het eens in) wel afvroeg is: "Waar is de zin van dit lijden (gemis) bij deze ouders?"

Daar ik de mensen die de schrijver op het oog heeft niet ken, en dus de omstandigheden niet kan beoordelen, valt het me moeilijk hier iets over te zeggen. Daar komt bij dat De Jong totaal geen onderscheid maakt in de aard van het lijden dat ons treft en hij alleen maar Gods kant in het geding brengt.

Hoewel dat misschien wat koud-technisch aandoet na het lezen van een dergelijke brok ellende wil ik hier toch wat zaken ordelijk op een rij zetten. We moeten namelijk diverse soorten lijden onderscheiden. Ten eerste is er het lijden om der gerechtigheid wil, ook wel genoemd lijden om de naam van Christus of lijden al christen (1 Petr. 3:14; 4:14, 16; vgl. 2 Th. 1:5).

Dit lijden is inherent aan ons christen-zijn. De Heer heeft gezegd: "Ze hebben mij vervolgd, ze zullen ook u vervolgen". In dit lijden kunnen we ons verblijden. Ja, de apostel Petrus roept ons daartoe zelfs op. Zelf heeft hij dat in praktijk gebracht, want toen hij met andere apostelen geselschap was verliet hij het Sanhedrin "verblijd dat zij verwaardigd waren ter wille van de naam smadelijk behandeld te zijn" (Hand. 5:41). Ook Paulus heeft dit lijden meer dan enig ander meegemaakt. We lezen echter dat hij in de gevangenis te Filippi samen met Silas God lofzingt en dat ondanks hun bebloede ruggen!

Ten tweede is er lijden dat tengevolge van de zondeval inherent is aan het menselijk bestaan. Ziekte en dood zijn daar de ergste componenten van. De Schrift zegt dat de ganse schepping in barensood is (Rom. 8:22). Dat is een realiteit. God zegt het in zijn Woord! Met het oog op dit verval van het aardse bestaan zegt Paulus evenwel: “maar al vervalt ook onze uiterlijke mens, toch wordt de innerlijke van dag tot dag vernieuwd” (2 Kor. 4:16).

Hier zien we, wat ik eerder opmerkte, dat het niet in eerste instantie om dit bestaan gaat. Het natuurlijke is wel het eerste, maar niet het voornaamste. Uiteindelijk gaat het om onze geestelijke vorming. En al mag De Jong dit dan niet opgemerkt hebben, het lijden dient wel degelijk voor deze vorming en is tevens tot eer van God (zie in het eerste hoofdstuk de opmerking betreffende Job).

Daarbij wil ik nog wel enige aspecten aanstippen die we in de Schrift vinden. God kan dit lijden aanwenden:

- a. om zijn naam te verheerlijken ten opzichte van Satan (Job);
- b. waarbij het tevens dient tot loutering van ons geloof of ter correctie van ons geestelijk leven (Job);
- c. of ter voorkoming van een afwijking (de doorn in het vlees van Paulus).

Lijden kan ons ook ten deel vallen door eigen schuld. De natuurlijke wet dat wat iemand zaait hij ook zal oogsten geldt ook in het geestelijke (Gal. 6:7).

In het eerste hoofdstuk heb ik naar voren gebracht dat wij wel alle lijden uit Gods hand aannemen maar dat dit de verantwoordelijkheid van “het instrument” dat het lijden veroorzaakt, niet uitsluit. Zo sluit het evenmin de verantwoordelijkheid van degene die lijdt uit. Bij alle lijden hebben we ons dan ook af te vragen of wij niet zelf schuldig staan. Zo alleen kan dit lijden, dat we in zekere zin aan ons zelf te wijten hebben, dienen tot correctie. De ouders waarover De Jong het heeft zullen zich dan ook ernstig hebben af te vragen of ze in hun opvoeding niet gefaald hebben. Dit lijkt een hard woord en in zekere zin is het dat ook. ‘t Kan natuurlijk zijn dat die jonge vrouw in een vlaag van verstandsverbijstering heeft gehandeld en de ouders zich niets te verwijten hebben. Het is echter ook mogelijk dat de ouders gefaald hebben hun dochter te wijzen op Hem in Wie alles volmaakt is en die ons door het geloof volmaakt stelt. Het is niet aan mij hier een oordeel uit te spreken. Maar ik verbaas me wel over het gemak waarmee de schrijver in feite deze zaak alleen op de verantwoordelijkheid van God schuift. Ook mis ik de notitie dat zelfmoord (tenzij in een vlaag van verstandsverbijstering) zonde is! In feite ben ik al vooruitgelopen op de volgende perikoop.

Deze luidt: “Nu weet ik wel (daarvoor ken ik de gereformeerde wereld genoeg), dat er zullen zijn die zeggen: “Ja meneer, de zondeval”. Denkt u nu heus, dat GOD met zulk een antwoord tevreden zou zijn? Ik kan het mij moeilijk voorstellen”.

Inderdaad - de zondeval! En nog steeds de zondeval! Of God met dat antwoord gelukkig zou zijn? ... maar moeten wij God soms antwoord geven op zijn vraag naar het lijden? Draaien we nu de zaak niet volledig op zijn kop? God geeft antwoord op onze vraag, zó ligt het! En Hij doet dat in zijn Woord. Hij verklaart dat de schepping aan de vruchteloosheid onderworpen is (Rom. 8:20) en dat ze zucht onder de slavernij van de vergankelijkheid.

De Schrift zegt ons dat het loon op de zonde de dood is! Het verband zonde (val) - lijden en dood ligt er. Niet wij leggen dat, maar God verklaart het ons! Maar de Schrift toont ons ook, dat dit niet het verband van een noodlot is. Nee, God heeft het lijden ingeschakeld, in zijn weg met de zijnen. Het dient zijn doel. Het lijden is niet zinloos. En de dood als uiterste punt is - voor de christen althans - niet het gapende verderf. Neen, het schriftwoord luidt: “Alles is het uwe ... hetzij leven, hetzij dood” (1 Kor. 3:21, 22).

De dood is voor ons slechts een dienstknecht die ons bij Jezus Christus brengt.

In de voorlaatste perikoop erkent De Jong dat hij de zin van het lijden niet weet. Zijn woorden zijn deze:

“Hoe, en op welke wijze de zin van het menselijk lijden moet worden verstaan weet ik niet. Wie wel? Lichamelijk (denkt u maar aan kanker) en geestelijk lijden (ik heb dit bij velen ondervonden)

voert ons van God af, al die mooie, met bijbelteksten omklede rouwadvertenties, kunnen daaraan niets veranderen...”

Als De Jong de zin ervan niet kent waarom schrijft hij dan over het lijden? Waarom dan niet volstaan met de vraag of iemand mogelijk de zin van het lijden bijbels kan belichten? Waarom dan wel zoveel negatieve stellingen?

Hoe velen lijden niet in Rusland om het geloof. Zeker, dat is lijden van bijzondere aard. Maar maakt het fysiek verschil of je wegteert door kanker of dat je langzaam omkomt in Siberië? Ik dacht van niet! En toch, wat zien we? Dat een George Vins zich voor een derde maal laat opsluiten vanwege zijn geestelijke activiteiten. Zou hij dat kunnen als het lijden hem van God afgevoerd had? Onmogelijk! De Jong heeft niet kunnen ontdekken dat het lijden God nabij brengt. Heeft hij echter wel goed om zich heen gekeken? Heeft hij zich wel breed geïnformeerd? Tegen zijn getuigenis in, herhaal ik dat ik bij velen gezien heb, dat het lijden geestelijke winst betekende. En nogmaals wil ik getuigen dat ook zelf ervaren te hebben.

En dan “die mooie met bijbelteksten omklede rouwadvertenties”... Heeft de schrijver wel in de gaten hoe insinuerend deze woorden zijn? Ik zou hem twee vragen willen stellen en wel deze: Wat betekent het geloof eigenlijk voor u? En: is de Schrift voor u het Woord van uw hemelse Vader, waar u vast op vertrouwt? Ik heb mijn twijfels daarover ...

Gelukkig laat de schrijver in de laatste perikoop een positief geluid horen. Leest u maar:

“Misschien is dit ook een aspect van het menselijk lijden, dat het ons iets wil laten verstaan van het lijden en sterven van Jezus Christus. Was zijn offer dan niet voldoende? Daar bestaat uiteraard geen enkele twijfel over. Maar wellicht wil Hij ook in zijn lijden ons heel dicht bij Hem hebben. Zou het hedendaagse menselijk lichamelijk en geestelijk lijden (kijk maar om u heen) anders van enige betekenis kunnen zijn?”

Inderdaad is dat ook een aspect van het menselijk lijden en zeker niet het minste. Gelovigen leren door het lijden meer beseffen wat Jezus Christus heeft doorgemaakt. Ze leren meer zien wat het betekent dat God zijn enige Zoon voor ons zo'n weg, die uitliep op zo'n sterven, liet afleggen.

Zij leren in het lijden echter ook God kennen in zijn ondersteunende genade en in zijn liefderijke troost. Ze leren uit Gods Woord dat het lijden mee daarvoor dient, dat ze daardoor anderen vertroosten kunnen. Paulus schrijft dat aan de Korinthiërs zo:

“Geloofd zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, de Vader der barmhartigheden en de God van alle vertroosting, die ons vertroost in al onze verdrukking, zodat wij hen, die in allerlei druk zijn troosten kunnen met de troost, waarmee wijzelf door God vertroost worden” (2 Kor. 1:3, 4).

Laten we bovenal bedenken dat God niet onaangedaan staat tegenover het menselijk leed. Hij is niet een onaandoenlijk Opperwezen dat immuun is voor het -wel of wee van zijn schepselen. Integendeel, we lezen dat het God verdriet doet als de mens van hem afwijkt (Gen. 6:6) Van de Here Jezus lezen we dat Hij heftig bewogen werd in de geest toen hij Maria en de anderen zag wenen. En zo staat er: “Jezus weende” (Joh. 11:35). Toch echter was diezelfde Jezus twee dagen in Galilea gebleven. Hij had de smart kunnen voorkomen of in ieder geval met twee dagen kunnen verkorten, maar Hij heeft dat niet gedaan. En Hij had daar terdege een doel mee (zie Joh. 11:15).

Zo heeft God ook een doel met ons lijden. Dikwijls mogen we daar in dit leven al iets van opmerken. De ware zin zullen we straks verstaan als we bij Hem zijn. De woorden van de Heer zijn anders bedoeld maar we mogen ze hier toch ook vrij toe passen namelijk deze: “Gij zult het later verstaan” (Joh. 13:7).

Als besluit zou ik de mogelijke zin van het lijden als volgt willen samenvatten:

- het kan zijn: Godverheerlijkend. We zien dat bij Job, bij de blindgeborene (Joh. 9), bij Stefanus, bij Paulus en Silas in de gevangenis, enz.
- het kan zijn: vormend. Zie Joh. 15:2; 2 Kor. 1:4;
- het kan zijn: verbeterend, bestraffend. Dit corrigerend karakter vinden we in Hebr. 12:4-11 en in 1 Kor. 11:30,31

- het kan zijn: voorkomend. Dit geldt van de doorn in het vlees bij Paulus (2 Kor. 12: 7-10)

DE ALMACHT VAN GOD

In een vijftal punten, die ontleend zijn aan de toespraak van Paulus op de Areopagus, wil ik het bijbels getuigenis over de almacht van God en van de Zoon van God, de Here Jezus Christus aangeven.

God is de almachtige Schepper

“In de beginne schiep God de hemel en de aarde” (Gen. 1:1) “Want in zes dagen heeft de HERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daar is” (Ex. 20:11; 31:1).

“Want Hij sprak en het was er, Hij gebod en het stond er” (Psalm 33:9).

“Door het geloof verstaan wij dat de wereld door het woord van God tot stand gebracht is, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare” (Hebr.11:3).

“Voor ons nochtans is er maar één God, de Vader, uit wie alle dingen zijn en tot wie wij zijn; en één Heer, Jezus Christus, door wie alle dingen zijn, en wij door hem” (1 Kor. 8:6).

“Door wie (d.i. de Zoon) Hij ook de wereld geschapen heeft” (Hebr. 1:2).

“Alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen” (Kol. 1:16). “God, de Schepper van alle dingen” (Ef. 3:9).

“Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is” (Joh. 1:3).

“De God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is” (Hand. 17:24).

“Want Gij hebt alles geschapen, en om uw wil was het en werd het geschapen” (Openb. 4:11).

God is de almachtige Onderhouder

“Want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen” (Matth. 5:45).

“Hoewel Hij zich toch niet onbetuigd gelaten heeft door wel te doen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven, en aan uw harten overvloed van spijs en vrolijkheid te schenken” (Hand. 14:17).

“Daar Hijzelf aan allen leven en adem en alles geeft” (Hand. 17:25)

“die alle dingen draagt door het woord van zijn kracht” (Hebr. 1:3). Zie verder Job. 39; Psalm 104 e.a.

God is de almachtige Regeerder

a. Hij volvoert zijn raadsbesluiten: Hand. 3:17,18; 4:28; 13:27

b. Hij heeft de hun toegemeten tijden en de grenzen van hun woonplaats bepaald (Hand. 17:26. Vgl. Deut. 32:8).

c. De volken zijn voor Hem “als een druppel aan een emmer en als een stofje aan een weegschaal” (Jes. 40:15). Zij moeten doen wat Hem behaagt. Hij gebruikt ze tot tuchtiging van zijn volk (Assur, Jes. 10:5), of tot hun bevrijding (Jes. 44:28; 45:18).

d. Satan en zijn engelen zijn instrumenten in zijn hand (Job 1 en 2; 1 Kron. 21:1 in het licht van 2 Sam. 24:1; 1 Sam. 16:14; 18:10; 19:9; 2 Kron. 18:20, 21. Zie ook 2 Kor. 12:7).

e. Niets geschiedt er, dat de Here niet bewerkt. Uit zijn hand komt het kwade en het goede (Amos 3:6; Klaagl. 3:38, Jes. 45:7). Ziekte en gezondheid zijn van Hem (Ex. 4:11) zij het ook, dat Satan daarbij ingeschakeld is.

Mensen en omstandigheden spelen hun rol, zoals blijkt uit de geschiedenis van Jozef, maar uiteindelijk, is het de Here die alles leidt naar zijn wil (Gen. 45:5, 7; voor val vers 8; 50:20). Zelfs een musje ondergaat zijn lot niet buiten Hem om (Matth. 10:29-31).

God is de almachtige Redder

- a. Hij wil dat de mensen Hem zoeken. Hij verkondigt nu dat de mensen allen overal tot bekering moeten komen opdat ze gered zullen worden. Hand. 17:27, 30.
- b. Hij is machtig zonden te vergeven en kan de zondaar rechtvaardigen (Luk. 5:24 in het licht van vers 21; Rom. 3:26; Zach. 3:15).
- c. Hij kan behouden en verderven. Jak. 4:12. Christus kan volkomen behouden wie door hem tot God naderen (Hebr. 7:25).
- d. “U, die in de kracht van God bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid” (1 Petr. 1:5).

God is de almachtige Rechter

“omdat Hij een dag bepaald heeft, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen” (Hand. 17:31).

“Als Hij straf oefent over hen, die God niet kennen, en het evangelie van onze Here Jezus niet gehoorzamen” (2 Thess. 1:8).

“en de volken waren toornig geworden en uw toorn is gekomen en de tijd voor de doden om geoordeeld te worden” (Openb. 11:18).

“En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet, die de tekenen voor zijn aangezicht gedaan had ... levend werden zij beiden geworpen in de poel van vuur die van zwavel brandt” (Openb. 19:20).

“En de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in de poel van vuur en zwavel, waar zowel het beest als de valse profeet zijn en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden tot in alle eeuwigheid” (Openb. 20:10).

“En ik zag een grote witte troon ... en de doden werden geoordeeld op grond van wat in de boeken geschreven stond, naar hun werken” (Openb. 20:11-15).

In aansluiting hierop laat ik nog een overzicht van teksten volgen; die alle van de macht van God spreken. In al deze teksten staat in het Grieks hetzelfde grondwoord.

God is machtig geestelijk leven te wekken (Matth. 3:9; Luk. 3:8)

God is machtig te doen wat Hij beloofd heeft (Rom. 4:21)

God is machtig Israël te herstellen (Rom. 11:23)

De Heer is machtig zijn dienstknechten staande te houden (Rom. 14:4; Hebr. 2:18)

Hij is machtig hen te bevestigen (Rom. 16:25; Hand. 20:32)

God is machtig om in de noden van de zijnen te voorzien (2 Kor. 9:8)

Hij heeft de macht overvloedig te doen boven wat wij bidden of denken (Ef. 3:20)

Hij is machtig ons pand te bewaren tot de dag van Jezus Christus (2 Tim. 1:12; Hand. 20:32)

Hij is machtig ons zonder struikelen te behoeden en ons onberispelijk voor zijn heerlijkheid te stellen (Judas: 24; Hebr. 7:25)

Christus kan volkomen behouden (Jak. 4:12)

God is machtig om uit de dood op te wekken (Hebr. 11:18)

en de zijnen een verheerlijkt lichaam te schenken (Fil.3:21; Matth. 10:28)

God is machtig te oordelen (Jak. 4:12)